

СОЦІОЛОГІЯ СІМ'Ї

УДК 316.334.2

М.Я. ХОМЯК

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ СІМ'Ї ТА НАРОДЖУВАНOSTІ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто сучасний стан інституту сім'ї як головного чинника демографічної ситуації в Україні. Виділені основні проблеми сучасної сім'ї та причини скорочення чисельності населення за останні роки. Наведено та проаналізовано динаміку кількості народжених дітей поза шлюбом в Україні.

Ключові слова: сім'я, діти, проблеми сім'ї, розлучення, народжуваність, поза-шлюбна народжуваність

Проблема створення сім'ї та народження дітей є актуальною і особливо гострою в період соціально-економічної кризи. Ця проблема ускладнюється ще й тим, що сучасна сім'я переживає глибоку духовну кризу, що виявляється у перерозподілі сімейних ролей, зміні установок на сім'ю, трансформації цінностей.

Трансформація установок і цінностей людей в умовах соціально-економічних змін є соціально-психологічною проблемою. За минулі десятиліття стерлися норми і зразки поведінки молоді, а також деформувався існуючий механізм міжпоколінної передачі сімейних норм і цінностей. Але, як зазначає більшість дослідників, важливим чинником формування цінностей і установок на сімейний спосіб життя є батьківська родина.

Крім того, змінилася смислова інтерпретація таких базових понять, як "сім'я", "діти", "любов", "друзі", "свобода", "справедливість", "праця", "достаток", "життєвий успіх". Перші з них – "сім'я", "діти", "любов" практично остаточно витіснені зі свідомості, на зміну їм прийшли ринкові "знецлюднені" цінності – гроші, кар'єра.

У зв'язку з цим, орієнтація людей більшою мірою спрямована не на створення сім'ї, формування гармонійних взаємин між подружжям і народження дітей, а на побудову кар'єри, заробіток коштів для благополучного існування і здійснення життєвого успіху в соціумі.

При цьому це криза не просто одного інституту сім'ї, а ціннісна криза всього суспільства [1].

Отже, під впливом соціально-економічних чинників відбувається поступова переорієнтація молоді з цінностей сім'ї на цінності, що відображають спрямованість людей до індивідуальних досягнень у позасімейній

сфері життєдіяльності, і насамперед – до досягнення високого соціального статусу. Цей ціннісний зсув зумовлює дисбаланс у суспільстві між його потребами у відтворенні та соціалізації нових поколінь, у відтворенні виконавців соціальних ролей і тим, як соціальний інститут сім'ї виконує свої найважливіші функції – репродуктивну і функцію соціалізації.

Саме тому дослідження проблем інституту сім'ї та народжуваності є актуальним питаннями для регулювання демографічної ситуації в країні.

У сучасних умовах питання сімейних змін, суперечності викликані їх негативною спрямованістю, набувають особливої актуальності, оскільки стають гострими соціальними проблемами, що мають глобальні масштаби у зв'язку з наслідками депопуляції та занепаду інституту сім'ї. Так, дослідження Ю.Р. Вишневського, Е.В. Гиличевой, І.Ф. Дементьєвої, Н.А. Зорковой, В.Т. Лісовського, Є.І. Павлової, А.Д. Плотнікова та інших свідчать про невідповідність до шлюбу, що призводять до його розірвання після перших років спільного життя з різних причин [2]. При цьому перед соціальною практикою і теорією висувуються нові завдання.

Як зауважив Т.А. Гурко, сучасне суспільство – це суспільство споживання, в якому роботодавці не зацікавлені у працівниках з сімейними обов'язками, а ринок послуг потребує збільшення числа домогосподарств-споживачів, а не сімей. Крім того, останнім часом поширення набули цінності індивідуалізму, гедонізму, споживацтва, серед яких “шлюб на все життя”, народження дітей не займають вже значущого місця. Для певної частини, принаймні, міського населення професійна й особистісна самореалізація стають важливішими, ніж сім'я [3]. У сучасній молоді домінують установки на особистий успіх, орієнтація на досягнення, які в більшій мірі вичерпуються прагненням до індивідуального матеріального благополуччя.

Отже, за останні десятиліття ціннісні орієнтири молоді змінюються кардинальним чином. А.І. Антонов, В.А. Борисов, В.М. Медков, Н.Г. Марковська та інші автори розглядають ці зміни як вираз глобальної кризи сімейного способу життя, занепаду сім'ї як соціального інституту, відображення ціннісної кризи в суспільстві в цілому [4].

Певну увагу в науковій літературі приділено проблемам сім'ї. Водночас багато аспектів дослідження сімейних стосунків і, як наслідок, рівень народжуваності висвітлено недостатньо. У працях більшості авторів спостерігається вельми суперечлива позиція щодо народжуваності поза шлюбом, щодо раннього материнства, кількості розлучень і пошуку оптимального виходу із кризового стану в сфері демографічної ситуації в країні.

Практика вимагає розроблення цілісної теорії відродження інституту сім'ї, і як наслідок, підвищення рівня народжуваності.

Метою статті є аналіз та дослідження сучасного стану інституту сім'ї та народжуваності як чинника формування майбутнього української нації.

Оскільки сім'я є основою будь-якої держави, соціальному праву людини мати свою сім'ю приділяється величезна увага як у міжнародному, так і в державному законодавстві.

Воно закріплено у Загальній декларації прав людини [5], Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [6], Міжнародному пакті про громадянські і політичні права [7], Європейській соціальній хартії (переглянутої) [8].

Право людини на створення сім'ї визначено Конституцією України та Сімейним кодексом [9].

Сім'я або родина – соціальна група, яка складається з чоловіка та жінки, які зазвичай перебувають у шлюбі (подружжя), їхніх дітей (власних або прийомних) та інших осіб, поєднаних родинними зв'язками з подружжям, кровних родичів, і здійснює свою життєдіяльність на основі спільного економічного, побутового, морально-психологічного укладу, взаємної відповідальності і виховання дітей [10]. За Арістотелем, сім'я – перший вид спілкування людей. Вона є первинним осередком, з якого виникла держава. Об'єднання кількох сімей грецький мислитель називає “поселенням”, вважаючи його перехідною формою від сім'ї до держави. За С. Манухіним, сім'я – це природна група, в якій з часом виникають стереотипи поведінки. Ці стереотипи створюють структуру сім'ї, яка визначає функціонування її членів, окреслюючи діапазон можливих варіантів їхньої поведінки та спрощуючи взаємодію між ними [3]. Ці визначення про сім'ю характеризують її як взаємну гармонійну ідилію відносин, однак реальність свідчить про те, що інколи цей гармонійний потік енергії (за допомогою багатьох чинників) порушується, в результаті чого між членами сімейних відносин виникають непорозуміння, конфлікти. Це явище потребує значної уваги для його вирішення й запобігання тому, що сім'я, як соціальний інститут, певним чином впливає і на розвиток держави в цілому.

Визначимо основні сімейні завдання: перше полягає в тому, що сім'я, як єдина соціальна група, збільшується не завдяки прийому нових членів зовні, а завдяки народженню дітей, тобто підтримка біологічної безперервності суспільства. Друге завдання полягає в передачі культурної спадщини суспільства від одного покоління до іншого [11].

Однією з основних проблем сучасної сім'ї на, нашу думку, є уявлення про сім'ю тих молодих людей, які вступають у шлюбні відносини. Приймаючи таке важливе рішення у своєму житті, кожен повинен усвідомлювати усю відповідальність, потрібно відкинути свій егоїзм, любити безкорисливо, бути готовим для жертвовності. Наступною проблемою є зниження значення сім'ї в системі життєвих цінностей особистості з подальшою переорієнтацією значної частини молоді на позашлюбні стосунки або повторний шлюб. Сім'я – це перш за все відповідальність, позашлюбні відносини, у свою чергу, позбавляють цієї відповідальності, людина вільна, немає спільного побуту, спільних проблем, уявлення про сім'ю є іншим, та в даному випадку і про сім'ю важко сказати так це “посиденьки вечорами”, які не гарантують, що завтра ці люди також будуть разом.

Слід також зазначити про послаблення захисної функції сім'ї (як матеріальної, так і психологічної). В Україні існує ціла низка проблем, що пере-

шкоджають нормальному розвитку сім'ї: низький грошовий дохід; низький матеріальний рівень, дефіцит вільного часу, погані житлові умови, невлаштований побут, труднощі, зв'язані з народженням і вихованням дітей, тощо.

Сучасна українська сім'я зіткнулася із проблемою нестабільності життєвих планів в умовах економічної нестабільності, в результаті чого відбувається стійка орієнтація подружжя на малодітну сім'ю. Звичайно питання скільки у сім'ї буде дітей є питанням виключно окремої сім'ї. Однак слід зауважити, що без дітей важко проявитися справжній любові, оскільки подружжя без дітей зосереджені самі на собі і люблять тільки одне одного. А істинна любов, за висловом Сент-Екзюпері, виникає тоді, коли чоловік і дружина починають дивитися в одну сторону, тобто вчаться любити іншу людину. Серед інших проблем, що перешкоджають розвитку сім'ї, слід зазначити: погіршення дитячо-батьківських взаємин, зумовлене невідповідністю та закостенілістю батьківських норм; загострення суперечностей між партнерами в орієнтації сім'ї на демократичний (з боку жінок) або патріархальний (з боку чоловіків) розвиток; дисфункціональний розвиток сім'ї, ознаками якого є: тенденція до домінування, боротьба за владу обох партнерів, неузгодженість рольової поведінки, негнучкість сімейних норм, маніпуляція партнером, дітьми, ігнорування потреб, почуттів членів сім'ї, конфліктна взаємодія.

Також можна назвати і такі проблеми, як: ускладнення сімейної адаптації молодого подружжя внаслідок неадекватних дошлюбних очікувань, завищених вимог до партнера; порушення механізму адаптації сім'ї до динамічних процесів у суспільстві.

Важливою проблемою сім'ї є її матеріальне забезпечення – загальний рівень життя, в який входить і рівень заробітної плати, і забезпеченість товарами широкого вжитку, благоустрій побуту, організація вільного часу тощо. Зрозуміло, що проблема матеріальної забезпеченості сім'ї не єдина для нормального її функціонування, але це той фундамент, який дає змогу кожній сім'ї отримати все необхідне для усіх її членів і, перш за все, для дітей.

На жаль, лише одне матеріальне забезпечення сімей не може зберегти їх цілісність. Відомо, що в часи лихоліть і пов'язаним з ними падінням рівня матеріальної забезпеченості сім'ї стають ще більш згуртованими і, навпаки, з ростом добробуту збільшується відсоток зруйнованих сімей. Адекватно оцінивши ситуацію, що склалась: постає питання про розробку термінових заходів по наданню допомоги сім'ї у всіх її напрямках. З боку держави повинні передбачатися певні заходи і не лише економічного і соціального спрямування, але і створення служб психологічної допомоги сім'ям.

Основною метою державної сімейної політики є забезпечення правових, економічних і соціальних умов для функціонування і зміцнення сім'ї, формування відповідального ставлення батьків до виховання дітей, а також основних завдань, які висуває перед нею суспільство.

Певні висновки щодо державної сімейної політики можна зробити за результатами життєдіяльності сім'ї у виконанні вказаних функцій. Демографічна криза, яка спостерігається в країні, свідчить про те, що інститут сім'ї не справляється з головною своєю функцією – репродуктивною щодо біологічного відтворення українського населення.

Так, соціологічне дослідження, проведене з 22 жовтня по 1 листопада 2013 р. компанією Research&Branding Group, показало, що серед основних причин скорочення чисельності населення за останні 10 років близько двох третин респондентів (68%) назвали низький рівень життя більшості населення. Кожен четвертий респондент (24%) у числі таких називає збільшення рівня смертності і наслідок державної соціальної політики (24%), а кожен п'ятий (20%) – зниження значимості цінностей сім'ї серед молоді [12].

Опитування також показало, що 81% не планують найближчим часом народження дитини, 6% – ще не визначилися і тільки кожен десятий респондент (10%) заявив про плани народження дитини.

Серед причин, за яких респонденти не погоджуються на народження дитини, більше половини вважають, що їм вже пізно (54%), кожен п'ятий респондент (22%) заявляє, що в нього вже є діти і їх достатньо. Ще (14%) вважають, що зараз не дуже гарні соціальні умови для народження дитини, а (7%) респондентів відзначили, що їм ще зарано заводити дітей.

За статистичними даними, в Україні у 2012 р. серед загальної кількості домогосподарств – 76,6% можна вважати сімейними, а частка домогосподарств з дітьми становила 37,9%. Привертає увагу те, що за останні роки продовжується тенденція зростання одnodітних сімей: якщо п'ять років тому їх частка у загальній кількості сімей з дітьми становила 65,9% то у 2012 р. – вже 76%.

Також викликає тривогу відносно велика кількість неповних сімей – 21% загальної кількості сімей з дітьми.

Без батька таких домогосподарств налічується 94,2%, що на 0,3% більше, ніж у минулому році, без матері – 4,4%.

В Україні зростає кількість незареєстрованих шлюбів та позашлюбних дітей. Оскільки інститут сім'ї являється осередком культури та заповуки виховання поколінь, ми вирішили дослідити кількість дітей, які народжені жінками у шлюбі та поза шлюбом.

За останнє двадцятиріччя в Україні відносний показник кількості народжених дітей поза шлюбом збільшився вдвічі з показника 11,2% у 1990 р. до 22,9% у 2013 р. Виходячи зі стабілізації відносного рівня народжених дітей поза шлюбом протягом 2010–2013 рр., та оцінки динаміки протягом останніх 20 років, можна зробити висновок, що цей показник у найближчі роки почне помітно зростати. Щодо кількості новонароджених загалом, то протягом 1990–2001 рр. їхня кількість невпинно скорочувалася – з 657,4 тис. до 376,4 тис. осіб. Та за останнє десятиліття проблему народжуваності вдалося подолати й у 2013 р. кількість новонароджених сягнула 502,6 тис. осіб.

Виходячи з динаміки кількості новонароджених поза шлюбом, більше 100 тис. дітей, які з'являються на світ у нашій державі, майже приречені на життя в неповній сім'ї. А загальний природній приріст населення з часів глибокої демографічної кризи значною мірою був забезпечений за рахунок матерів, які наважилися виховувати власних дітей самотійно! Основними причинами підвищення рівня народжених поза шлюбом за останнє двадцятиріччя, не зважаючи на важке соціально-економічне становище, є культурний та моральний рівень розвитку молоді, поширеність громадянських шлюбів, небажання створення сім'ї – з одного боку, а з іншого – бажання та природній потяг жінок до материнства на тлі доволі поширеної байдужості до цього почуття (батьківства) у чоловіків.

Розглянемо географію народжуваності дітей поза шлюбом. Цей показник є вагомим, адже він прямо свідчить про культурний розвиток тих чи інших регіонів, ставлення як чоловіків, так і жінок до інституту сім'ї. Суттєву роль тут відіграє такий вагомий чинник, як рівень релігійності населення, адже церква в наш час справді користується довірою населення, принаймні порівняно з державними інститутами, а також пропагує створення сім'ї. За цим критерієм ситуація змінюється рухаючись із Заходу на Південь. Найменші показники проявляють Тернопільська – 6,3%, Львівська – 7,3% та Рівненська області – 8,2%, а найгірша ситуація в степових регіонах: Миколаївській – 30,1%, Кіровоградській – 30,6% та Херсонській – 31,3% областях.

З моменту набуття незалежності в Україні розпочався спад рівня народжуваності, який тривав ціле десятиліття, з 1991 по 2001 рр. Лише після 2001 р. вдалося стабілізувати темпи падіння та до 2008 р. дещо підняти рівень народжуваності. Суттєвий підйом спостерігався у 2006–2008 рр., що, в свою чергу було зумовлено початком надання соціальних виплат матерям по народженню дітей у 2005 р. Зазначимо, що суттєвий підйом матеріальних виплат відбувся з 01.04.2005 р. – 8497 грн, а напередодні з 01.01.2005 р. розмір виплат становив 1500 грн. Виплати проводилися по 3 400 грн одноразово, решта – протягом подальших 12 місяців рівними частинами. На сьогодні рівень виплат на 1-шу дитину становить 29 160 грн, другу 58 320 грн, третю 116 640 грн. Так держава стимулює сім'ї до народження двох і більше дітей.

Щодо вікової структури народження діток матерями, то впродовж останніх 20 років спостерігається чітка тенденція до “старіння материнства”, про що також свідчить середній вік перших народжень, який становив з початку 2000 р. 22 роки а у 2008 – майже 25 років. Вперше у 2006 р. показники числа матерів, які народжують у віці 30–35 років, перевищив показник числа матерів, які народжують у віці 15–19 років. Також у 2013 році кількість матерів вікової категорії, що народжують у віці 25–29 років зрівнялася з кількістю матерів, що народжують у віці 20–24 років, а 20 років назад показники цих двох вікових груп різнилися майже вдвічі.

Зростання народжуваності в останні роки пов'язане з реалізацією відкладених у 1990-ті рр. перших народжень, наякі не наважувалися батьки в силу глибокої економічної кризи, а також зі збільшенням частки других і вищих за черговістю народжень. Введення соціальних виплат при народженні починаючи з 2005 р. мали значний позитивний ефект, який більше виразився у сільській місцевості. Даний прояв різниці міста і села зумовлено традиційно вищою народжуваністю сільських жінок, а також майновим розшаруванням українського суспільства, що зумовлює більшу значущість грошової допомоги саме для сільських мешканців аніж для міських.

Аналіз матеріально-економічного забезпечення сім'ї з дітьми свідчить про те, що в сьогоденних умовах вони мають гірший рівень життя, ніж бездітні сім'ї чи господарства [14]. Кількість основних продуктів харчування, спожитих однією особою в домогосподарствах з дітьми, була в 1,5–1,2 рази меншою, ніж у домогосподарствах без дітей. Вартість добового раціону однієї особи домогосподарства з дітьми становила 26 грн. (у 2011 р. – 20 грн., а у 2010 р. – 17 грн.) проти 32 грн. у домогосподарствах без дітей.

Таким чином, хоча держава приділяє багато уваги щодо матеріальної допомоги сім'ям з дітьми, проте сучасний стан сімейних відношень далекий від зразкового. Так, останніми роками Україна має сумнівне лідерство у Європі за кількістю розлучень: на 1 тис. осіб їх припадає 5,3 (а, наприклад, в Ірландії цей показник становить лише 0,8). І це при тому, що офіційно одружуються громадяни України більше, ніж західні європейці (в них кожен третій шлюб є цивільним, у нас – лишень кожен десятий)[15].

Дослідження, проведені українськими соціологами, демографами, психологами дозволяють оцінити сучасний стан функціонування сім'ї як критичний. Показниками такого стану виступають: катастрофічні погіршення матеріального благополуччя сім'ї, відсутність нормальних умов для її життєдіяльності, зниження народжуваності, дисфункційний розвиток сім'ї, які проявляються в підвищенні сімейної напруги, незадоволеності тощо.

Розділимо причини, що сприяють виникненню в сім'ї конфліктів і проблем на зовнішні і внутрішні.

Зовнішні фактори, що негативно впливають на відносини в сім'ї: не налагоджені відносини з родичами партнера, позашлюбні зв'язки (зради), погіршення/поліпшення (іноді і в такій ситуації виникають серйозні проблеми) фінансового становища, сильна завантаженість (кар'єризм) або проблеми на роботі.

Серед внутрішніх проблем сучасної сім'ї та шлюбу можна відзначити: нетерпимість і прагнення переробити партнера, незадоволеність інтимними стосунками, неоднаковий підхід до виховання дітей, шкідливі звички (пияцтво і наркоманія) і насильство в сім'ї і багато інших.

Розглянемо кілька різних шляхів завершення (але не завжди позитивного рішення) сімейних конфліктів:

– примус одного партнера – один з таких виходів. Існують сім'ї, де один з подружжя спочатку займає пасивну позицію в рішення будь-яких проблем, тому метод примусу в таких сімейних відносинах часто має місце бути;

– ще одним способом завершення конфліктів і проблем є конфронтація. Подружжя, не озираючись на інтереси один одного, добиваються своїх цілей. І як результат – нібито вирішений конфлікт зараз, призведе до великих розбіжностей в подальшому;

– згладжування, замовчування конфлікту як спосіб його вирішення може бути лише тимчасовим заходом. У майбутньому цей конфлікт спливе з набагато більшим напруженням;

– найбільш прогресивним способом вирішення конфлікту є спільний пошук компромісу. Висловлюючи претензії і невдоволення в доброзичливому тоні, партнери навчаться краще розуміти один одного, знайти основи конфлікту і виробити спільне рішення виниклої непрості проблеми.

Головне, подружжю як цілісного організму не варто сприймати виниклі проблеми, ніби це повний крах. Будь-який невирішений конфлікт і вже тим більше розлучення – це поразка, поразка обох сторін. Дві дорослі людини, що мають розум і мову, повинні вміти говорити і домовлятися, та навіть зі складних ситуацій виходити переможцями.

Висновки. На думку автора, українці просто не вміють уберегти свого подружнього життя, хоч і прагнуть якомога швидше його розпочати. Серед головних руйнівників зареєстрованих сімей – не тільки постійні фінансові складнощі, а й те, що нині шлюбного віку досягло покоління, яке зростало в 1990-х роках, коли суспільство упало в психологічно-демографічну яму.

Українці – доволі активна матримоніальна нація, однак ця активність нагадує мильну бульбашку: люди швидко й легко одружуються, так само швидко й легко розлучаються, отож сім'я перестала бути головним фактором у цементуванні суспільства, а шлюб все частіше сприймається несерйозно.

За статистичними даними:

– на 1000 жителів України припадає 5,3 розлучень проти 7,6 шлюбів;

– на кожні 2 шлюби – майже 1 розлучення (40%);

– 60% громадян, які вступають в повторний шлюб, мають дітей в попередній сім'ї;

– 90% неповних сімей (це мати з дитиною);

– 40% чоловіків і 60% жінок знаходять щастя в повторному шлюбі.

Неповага до шлюбу як такого виникає і як завдяки економічному чиннику, так і інших асоціальних проявах, наприклад алкоголізму. Через нього розпадається кожен четвертий-п'ятий шлюб.

Тому на сьогодні конче потрібна зміна ситуації – відродження інституту сім'ї в Україні! Саме тому у травні 2012 р. була прийнята Концепція Державної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2016 р., причиною прийняття якої було визначено, що низький рівень народжуваності, масова одностітність українських сімей, нестабільність шлюбів, високий рівень розлучення та поширення соціопатичних сімей, які не виконують свої обов'язки з утримання і виховання дітей, старіння населення, а також високий порівня-

но з європейським рівень смертності та коротка тривалість життя зумовлюють проблеми, для розв'язання яких необхідна державна підтримка.

Список використаної літератури

1. Бабочкин П.И. Положение молодой семьи / П.И. Бабочкин, А.Д. Плотников. – М. : Социум, 2002. – 102 с.
2. Дементьева И.Ф. Первые годы брака: Проблемы становления молодой семьи / И.Ф. Дементьева. – М. : Просвещение, 1991. – 126 с.
3. Гурко Т.А. Брак и родительство в России / Т.А. Гурко. – М. : Институт социологии РАН, 2008. – 325 с.
4. Шкрятко И.П. Психологическая помощь студентам в развитии представлений об эффективных стратегиях : автореф. дис. ... канд. псих. наук / И.П. Шкрятко. – Ставрополь, 2006. – 23 с.
5. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс] / ООН. – 1948. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
7. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права ООН. 16 грудня 1966 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
8. Європейська соціальна хартія (переглянута) [Електронний ресурс]. – Страсбург. – 3 травня 1996 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
9. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/сімєйний>.
10. Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%96%D0%BC%D1%8F-Сім'я>.
11. Соціологія. Загальний курс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.big-lib.com/book/8_Sociologiya_Zagalnii_kyrs/758_112_Osnovni_funkcii_simi_v_sypilstvi.
12. TEXTY.org.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/-news/movchun/read/36690/81_ukrajinciv_ne_planujut_narodzhuvaty_ditej-81%.
13. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України у 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
14. Витрати і ресурси домогосподарств України у III кварталі 2012 року. Стат. Бюлетень [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <http://ukrstat.gov.ua>.
15. Інтернет-газета “ПУТЬ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <http://www.asd.in.ua/archives/1188315064>.

Стаття надійшла до редакції 20.07.2013.

Хомяк М.Я. Анализ современных проблем семьи и рождаемости в Украине

В статье рассмотрено современное состояние института семьи, как главного фактора демографической ситуации в Украине. Выделены главные проблемы современной семьи, причины сокращения численности населения за последние годы. Приведены и проанализированы динамика количества рожденных детей вне брака в Украине.

Ключевые слова: семья, дети, проблемы семьи, развод, рождаемость, внебрачная рождаемость.

Khomyak M. Analysis of contemporary issues of family and fertility in Ukraine

The problem of a forming the family and having children is relevant and is particularly acute in periods of social crisis. This problem is compounded by the fact that the modern family is also in the deep inner crisis. It is the redistribution of family roles, change the settings on the family, the transformation of any values.

Key words: family, children, family problems, divorce, birth, illegitimate births.